

بدلیه فرستاده شود که از روی همان رفتار کنند عدلیه حافظ حقوق محدود مردم است باید در جواب این لایحه خبلی تا یکدشود که زودتر جواب آن فرستاده شود و در باب بودجه عدلیه همانطور که گفته شد باید رجوع شود بوزیر مالیه و از آنجا بمجلس بیاید و در باب اینکه ما ورین عدلیه بولایات نرفته اند و از این حیث مردم شکایت دارند صبح نوشته شده حکام هم حق العمل میگيرند و هم حقوق خوبست در این باب هم رجوع شود بوزیر مالیه و در باب تمبر هم متعلق بدیوان محاسبات است بمقیده بنده ابدأ کمیسیون برای این مسئله لازم نیست بلکه اساس همانست که عرض شد باید به کمیسیون عدلیه تاکید و اسرار شود که قوانین عدلیه را زود تر تنقیح کرده به مجلس بدهند.

آقا میرزا مرتضی قلیخان - بمقیده بنده رجوع شود بیک کمیونی که در آنجا وقت نظر کرده هر یک از مطالب آن کراچ بهر کجا است ارجاع شود حالا اذمان و کلا درست مسوق بمطالب این لایحه نیست و اینطور هم که داخل در جزئیات شده مذاکره شود نتیجه حاصل نخواهد شد چنانچه فعلا در باب بودجه وزارت عدلیه اشتباه شده است و طلب در بودجه وزارت عدلیه نیست بلکه در اینجاست مصلحت است که یک حقوقی فعلا برای اجزاء معین کرده اند که آن حقوق باید ماه بماه با آنها برسد و بمقیده بنده باید این لایحه رجوع بکمیسیون بشود.

نایب رئیس - این لایحه باید تجزیه شود آنچه راجع بکمیسیون عدلیه است با آنجا رجوع شود و آنچه هم متعلق بمالیه است رجوع بکمیسیون مالیه گردد مطالب متفرقه را هم کمیسیون فوق العاده رسیدگی نماید.

آقا شیخ محمدعلی - اینکه می فرمائید رجوع بکمیسیون عدلیه شود ثبت الارش هم نقش اصلا کمیسیون عدلیه نیست تا اینکه رجوع با آنجا بشود کمیونی که اعضای آن غیر معلوم و حضای رئیس آن غیر معین و احوال صورت کمیونی پیدا نکرده چطور میشود مطلبی با آنجا رجوع کرد دیگر اینکه این ترتیبی را که در این لایحه نوشته شده اگر آن کمیسیون عدلیه هم نباشد نمیشود با آنجا رجوع کرد زیرا که آن کمیسیون بجهت قوانینی که متعلق بشرعیات است مذاکره می نماید و اینکه در آن لایحه نوشته اند متعلق بامورات داخلی عدلیه است ربطی بکمیسیون ندارد باید اینگونه لوازم را همیت رئیس پس از ملاحظه آنچه راجع بهر کجا است رجوع کنند.

نایب رئیس - هیئت رئیس تمام اینها را دیدند و ملاحظه کردند و آنچه که راجع بهر کمیسیون است رجوع میشود حالا آنچه که راجع بکمیسیون عدلیه است به آن کمیونی که فعلا برقرار است رجوع میشود و آنچه هم که راجع بمالیه است بکمیسیون مالیه رجوع میشود باقی از مطالب دیگر هم یک کمیسیون موقتی انتخاب میشود که زود تر آنها را ملاحظه کرده جوابی برای آنها بنویسند بمجلس بدهند و این بجهت مصلحت تمام خواهد شد اینقدرها طولی ندارد و حالا این کمیسیون را اگر صلاح میدانند بنده بعضی اشخاص که در نظر دارم معین نمایم چون و کلای محترم غالباً در کمیسیون فوق العاده

که تشکیل شده هستند لهذا اشخاصیکه انتخاب نکرده ام از این افراد است.
(حسینی خان) (سیدالحکما) (آقا میرزا محمد) (آقا شیخ یوسف) (وکیل التجار) (حاجی محمد ابراهیم وازن)

وکیل التجار - این اشخاصی که انتخاب شده اند و بملاوه همه دیگر اکثر آنها در کمیسیون عرایض هستند و بنمید بنده این لایحه عدلیه هم همان کمیسیون عرایض رجوع شود بهتر است.

ادیب التجار - عقیده بنده هم همین است که رجوع بکمیسیون عرایض شود زیرا که اولاً چند تن از علماء و کلا در آنجا هستند و علاوه معان وزارت عدلیه هم اکثر اوقات بجهت توضیحات در کمیسیون عرایض حاضر میشود پس همین کمیسیون عرایض رجوع شود بهتر است و در بعضی از مطالب از معان وزارت عدلیه هم توضیح خواسته میشود

نایب رئیس - بقیه بنده رجوع بکمیسیون عرایض بشود بهتر است گمان این است که دیگر امروز فرصت اینکه داخل موضوعی که برای امروز معین شده که نتیجه لایحه وزیر جنگ بود نخواهیم داشت خوب است چند نفری که اجازه نطق خواسته اند مطلب خود را اظهار نمایند

موتس الممالک - بنده در باب تفاوت عمل یزد میخوام اظهار نمایم اگر چه ختم شده ولی من باب توضیح عرض میکنم که این مسئله بزدهمان است که آقای امضاء السلطنه چند روز قبل اظهار داشتند معرک دارند و این حرف مورد توجه نشد ابتدا تفاوت عمل علاوه بر آنها تعمیم نشده هفتاد و هشت هزار تومان فرع مالیات آنجا است که چهل و چهار هزار تومان آن از باب تفاوت تیولات است که خود صاحبان تیولات متقبل شده اند باید بدهند و در این مسئله باید دقت شود

آقا ملاحسن وارث - از این حادثه که واقع شده مردم منتظر اند اگر نتیجه بدست آمده اظهار شود که موجب اسکت مردم بشود

نایب رئیس - این مطلب را قبل از اینکه مجلس مستمع بشود از جناب رئیس استفسار کردیم که چیزی اظهار شود گفتند چون هنوز نتیجه بدست نیامده امروز مسکوت عنه بگذاریم ولی اگر لازم است جناب مستشارالدوله که یکی از اعضاء آن کمیسیون هستند احوالات خود را اظهار نمایند

آقا ملاحسن وارث - بلی اگر لطف فرموده اظهار فرمایند ضرر ندارد

مستشارالدوله - پوشیده نیست که در چند روز قبل برای استعکام روابط و اتحاد بین ملت و دولت کمیونی تشکیل شده که بعضی القات را از مقام سلطنتی بنماید و مشغول بانکار شدند و امروز هم بر هر کس معلوم شده که تا روابط بین دولت و ملت مستحکم نشود هیچ کاری از پیش نبراهد رفت این بود که کمیسیون بطور فوق العاده تشکیل شده و مشغول کار بودند که این اتفاق افتاد لهذا مشغول مذاکرات و اصلاح این رابطه شده و قیامین مذاکرات بعمل آمده و اقدامات غیر مستقیم و مستقیم هم شده ولی از این اقدامات تا کنون نتیجه کامل بدست نیامده است چیزی که هست از اقدامات امروز یعنی تمهید این سه نفر در وضع مطابرات رسم تلگراف قدری اسباب وحشت مردم فراهم آمده حتی از آذربایجان هم

بی در پی تلگراف میشود که جهت قطع مغایرات چیست مقصود این است که این ترتیب فی الجمله باعث یریشانی حواس کمیسیون شده معذرا الان هم مشغول اقدامات و مذاکره هستند و یکی از وسایط هم شاهرزاده نیرالدوله است که آمده اند و با حضور حجج اسلام مشغول مذاکره هستند و وزرا هم احضار شده اند این اقدامات از طرف کمیسیون شده ولی چیزی که هست کمیسیون هنوز نمیتواند راپورت کامل از اقدامات خود بدهد زیرا که نتیجه کامل بدست نیامده فقط همین بود که بنده عرض کردم و تا کنون هم از اقدامات خود باس حاصل نکرده است و امیدوار است که اصلاح شده و نتیجه صحیح گرفته شود .
(مجلس وقت فروپ ختم شد)

مذاکرات یکشنبه ۱۴ جمادی الاولی ۱۳۲۹

دارالشورای ملی
مجلس بر حسب معمول دو ساعت و ربع بنزوب مانده سرآ منقذ گردید پس از مدتی مذاکره در یک ساعت قبل از غروب از زمانه غنی شد لایحه که از طرف مجلس برای تقدیم حضور همایونی نوشته شده بود که با هیئتی از وکلا شرفیاب حضور همایونی شوند دفعه اول و دوم آن قرائت شده عموماً مطالب مندرجه در لایحه را تصویب کردند و اساسی هیئتی که مقرر شد با لایحه شرفیاب حضور همایونی شوند از قرار ذیل است :
آقای حاجی امام جمعه - حاجی شیخعلی نوری حاجی میرزا علی آقا - حمام الاسلام - آقا میرزا طاهر - حسینی خان نواب .
وما انشاء الله عین لایحه را در روز آتیه درج و منتشر خواهیم کرد .

مذاکرات دارالشورای ملی

شنبه ۱۶ جمادی الاولی ۱۳۲۹

یک ساعت بنزوب مانده مجلس منعقد شد خلاصه مذاکرات جلسه قبل قرائت گردید
رئیس - بعد از آن که آن روز مجلس مقدس رای داد که هیئتی از طرف مجلس مقدس بحضور مبارک اعلیحضرت همایونی شرفیاب شده و لایحه که از طرف مجلس نوشته شده بود تقدیم حضور مبارک شود برای شرفیابی وقت خواسته بودیم و برای امروز وقت را معین فرمودند لهذا هیئت مزبور شرفیاب شده و لایحه را تقدیم داشتند در جواب فرمودند که جواب را نوشته خواهم فرستاد بعضی فرمایشات شفاهی هم فرمودند که ما حصل آن این بود که من همان طور که از سابق کمال همراهی و مساعدت را با مجلس مقدس داشتم حالا هم دارم و خواهم داشت و من خود عاشق این اساس هستم و جواب لایحه هم صادر فرستاده خواهد شد این بود فرمایشات اعلیحضرت همایونی .

وکیل التجار - بنده متعیرم از اینکه وقتی که یک هیئتی بحضور اعلیحضرت همایونی مشرف می شوند غیر از اظهار همراهی از اعلیحضرت همایونی چیزی شنیده و دیده نمیشود و در واقع غیر از اینهم نباید باشد و از طرف نمایندگان ملت هم فیر از جریان امور از مجرای قانون و جریان قانون تا کنون چیزی دیده نشده و با اینحال بنده نمیدانم از چیست که اینگونه اسباب اختلال فراهم میآید و برای چیست و عاقبت آن معلوم نیست که چه می شود و بدیهی است که مجلس شورای ملی تا کنون غیر از صلح

و جرات‌مای‌وارده بر قلوب ملت کاملاً التیام پذیرفته بود که باز مفسدین بی‌ایمان نداده برای اختلال روابط پادشاه و رعیت و قایم چند روز قبل را حاضر و احوال ماه ذریعده را بوجهی شدیدتر و در ظرف دو روز از حاصل زحمات دو ساله قسمت کلی رها نمودند و جمله اصل نهم و دهم و دوازدهم و چهاردهم و بیست و سوم را که روح قوانین اساسی است نقض نموده مجدداً نونهال امید را که به هزاران آه و تدبیر و خون دل در قلوب رعایا می‌ریخته از بیخ و بن بر انداخته بجای آن یاس و حیرت و باس و شدت نشانده اند مخصوصاً در موقه‌یکه سرحدات مملکت دچار مضطربات عظیمه است نفاق خانه بر انداز خانگی را پایان شدت حادثه نمودند که خاطر مقدس همایونی را مثل مسامی و کلای ملت و وزاری دولت و قوای مادی و معنوی مملکت که ناشی از اطاعت رعیت است مشغول هم دیگر سازند و بر مقاصد سوم خود پردازند بدیهی است که دوام این حال ملازم است با اضمحلال دولت قویم و قدیم ایران و ایرانی مسلمان که بمدلول فرمان قضا جریان استاد اول از آب حیات حب الوطن من الایمان آب خورده با بیداری حواس بطور خاص تشنه حفظ حقوق خویش است متحمل نخواهد شد که ایران و اسلام خود را با هر چه در او هست آلت بازیچه چند نفر مفسد درباری ببند دستخط همایونی که روز جمعه بر تفرقه مددودی رعایا که بطور صالح و حلم قهر کسور واقع بر قوانین اساسی و اعاده حقوق قهر خویش را منظم استند اما میگردند بهر تدبیر و اصرار بود از طرف مجلس شورای ملی که در طی تمامی طریق چهاره ساعی است بموقع اجرا گذارده شد ولی این اقدام و امثال آن از قبیل سرشک آزرخ پاک کردن است در حالتیکه خون دلها در فوران و کلبه ایران در هیجان است نقض قوانین اساسی از شمال تا جنوب و از مشرق تا مغرب ایران را باناله و افغان پر کرده که اگر این ناله و فریادها یکجا جمع شود خدای نخواست چه آهنگ مغالفتی از آن ظهور تواند کرد بالجمله تکلیف بر و کلای ملت خیلی سخت شده انتظار مردم طهران و نشار ولایات در اعاده احترام قوانین و اصلاح کلی امور آن بان در تریب و فرصت و مجال را از دست میبرد آنچه بطور قطع بر عقلی مملکت ثابت شده است ملت واقعی این همه خرابی‌ها و تکرار اتفاقات ناگوار که کسان عهد و پیشه دلها را یک جا می‌شکند و حرمت قانون بانوامیس سوگند اسلامی را یکسره بر طرف می‌کند دو چیز است اولاً شبهات مفروضین تاکنون مانع شده است که در قلب شاهانه این این اعتقاد راسخ شود که در سلطنت مشروطه تمامی امور در تمامی اوقات باید در مجاری قانونی سیر نماید تا اصول ذیل قانونی اساسی از لفظ بمعنی رسد .

اصل ۴۵ - کلبه قوانین و دستخط های پادشاه در امور مملکتی وقتی اجرا میشود که با مضای وزیر مسئول رسیده باشد و مسئول صحت مدلول فرمان و دستخط همان وزیر است .

اصل ۵۷ - اختیارات و اقتدارات سلطنتی همان است که در قوانین مشروطیت حاضره تصریح شده است .

اصل ۶۴ - وزراء نمیتوانند احکام شفا می یا کتبی پادشاه را مستمسک تر از داده سلب مسئولیت از خودشان نمایند در صورتی که کلبه امور از جزئی و کلی در مجرای وزارت خانهها فیصل پذیرفت مسئولیت نیک و بد آن از شخص همایون شامشامی مرتفع و بر عهد و وزراء تحقق می یابد مقدس مقام منیب سلطنت تمامه محفوظ میماند والا در صورت بی اطلاعی وزیر از فلان امر کلی یا جزئی ایراد مسئولیت بر آن وزیر بدیهی است از طریق عدل و عقل خارج است و در اساسیکه بیچاره هزار ساله عقلا حکمای جهان مرتب شده است البته تصور چنین امری رویه و عجب نیکبند که فعل ضروراً زبده مسئول باشد .

ثانیاً آنچه بیقین یوسته است اغراض مفسدین چند که دشمن ملت و دولت و خائن شخص شخص همایونی هستند در میان نیت یک و فطرت تابناک همایونی که از مزایای سلاطین عظیم الشان است و حقوق رعایای صدقت شمار حایل و حاجت مند و هرساعت خاطر مقدس ملوکانه را بر سر راهتانی چاپ بیکند که باخیر و صلاح عامه فرسنگها مسافت دارد و در دقیقه باقای شهات مفرضانه قلب شاهانه را از ایمانی اصول و مشروطیت و قوانین اساسی منصرف ساخته باقتضای خود خواهی و استبداد ذاتی خودشان یاد راه خدمت بمصلحت غیر متاهت قوانین مملکتی را گویا در حضور مبارک مغایر شئون سلطنتی جلوه داده بقدر امکان و بهر فرصتی که میبایند خاطر مقدس را بر ابقای الفاظ و اهداف معانی اصول قانون و امیدارند لهذا نادامی که کسور واقع بر قوانین اساسی جبران نشده و اعاده احترام قانون بعمل نیامده است و در آینه کلبه امورات در مجاری قانونی حل و فصل نشود نمایندگان ملت را اطمینان کامل حاصل نکرد که بر حفظ تمامی حقوقی ملت قادر خواهند بود و بشکل آنچه تا حال واقع شده بار دیگر نقض عهد و قانون نخواهد شد .

مجبوریت ناموارد خواهد بود که و کلای ملت باقتضای وظایفی که بدینا و وجداناً با شهادت خداوند و توسط فرآن مجید بر عهد گرفته اند عدم امکان تحمل خود را بقشار فوق العاده مسئولیت یک ملت ، بولکلین خود اعلام نمایند و السلام علی من اتبع الهدی .

مذاکرات پنجشنبه ۱۸ جهادی اولی ۱۳۳۶

دو ساعت قبل از غروب مجلس بطور سری منعقد شد پس از مدتی مذاکرات سه ربع قبل از غروب علنی شده شرحی که از طرف عموم انجمنها بمجلس مقدس عرضه شده بود از قرائت فرائت گردید عرض حال نمایندگان انجمنهای ملی حاضر معتر . اعضاء کمیسیون رئیس مجلس مقدس شورای ملی شیدانه ارثانه سه روز است که تنگراه های کثیره از طرف اعضاء انجمنها و سایر اشخاص با اداره مرکزی تلگرافخانه فرستاده اند که بولایات مخابره شود تاکنون مخابره نکرده همه را توقیف کرده اند چون سدرامه مخابرات خصوص در این موقع وضع حاله بکلی مخالف آزادی و حریت و مواد قانون اساسی است علیهذا از اعضاء کمیسیون رئیس استندما میشود که باید مقام رد مانع و انسداد ابواب مخابرات لطفاً بر آمده که رفع وحشت عامه ناس از این فقره بشود یا اجازه فرمایند که صاحبان تلگراف خود مستقیماً با اداره تلگرافخانه مرکزی رفته تلگراف چیان را مجبور نمایند که تلگرافات مخابره و متعاطیه بشود استندمای ثانی آنکه بذل مرحمت فرموده زودتر جوابی صادر شود که تکلیف معلوم گردد .

آقای سید حسن تقی زاده - دوسه روز است که

این مسئله در بین مردم خیلی شهرت داشته است ولی امروز بهتشی درجه رسیده و این فقره اسباب هیجان فون العاده مردم خواهد شد و بموجب قانون اساسی نمی شود جلو مخابرات را سحرفت علاوه بر جلو گیری نمودن پول مردم را هم می گیرند و مردم هم لابد بجهت رسانیدن مطالب خود نمی توانند قاصد از اینجا بکرمان بفرستند بقریه بنده اگر چه نقض قانون اساسی شده امامجلس شورای ملی با اتهام اقتدارات خود بر قرار است و می تواند حفظ قوانین را نماید پس مجلس باید مستقیماً در این کار اقدام نموده و بوزارت داخله اکیداً بنویسند که رفع این مانع را نمایند زیرا که محتمل است آشوب بزرگی بشود و علاوه بعد از تحقیق مامتفقاً از شخصی که مرتکب این کار شده اظهار نفرت نموده و او را خارج از این ملت میدانیم .

آقای میر زام تقی قلیخان - بنده از این

بابت خیلی چیز ها شنیده ام بعد خواستم تحقیقات کنم آنچه تحقیق کرده ام چنین نیست تلگراف را هیچ مخابره نکنند یا تلگرافات را توقیف نمایند مقصود اینست که تلگراف امروز را فردا یا پس فردا مخابره میکنند و عمده چیزی که محل اشکال است این است که اگر کسی بخواهد تلگرافی بنماید در آن شمار بعضی از مطالب داشته باشد یا اینکه مورد توهم نسبت به بعضی از مراتب شود آن تلگراف را افشا میکنند و در صورتی که تلگرافخانه باید محل اسرار مردم باشد و همیشه آن مطلب مستور بماند این مسئله اسباب اشکال شده اما اینکه هیچ تلگراف را مخابره نکنند و توقیف نمایند این مطلب گویا حقیقت ندارد تلگراف میشود ولی پس از چند روز .

سیدال حکماء - اصل بیست و سیم قانون

اساسی که راجع باین مطلب است در اینکه تلگرافات آزاد است نقض شده و این بیاعت کرا را آمده اند و اظهار شکایت کرده اند که هر چه تلگراف میدهم مخابره نمیشود البته در این خصوص لازم است که مجلس اقدامی نماید .

آقای شیخ حسین - بنده عرض میکنم آنچه

آقای میر زام تقی قلیخان گفتند صحیح است ولی وقتی که این قانون اساسی نوشته میشد خیلی در این ماده گفتگو ها شد شخصی در موقع لزوم میخواست تلگراف نماید وقتی که در آن موقع آن تلگراف مخابره نشد موقع آن گذشته دیگر فایده ندارد پس خود این تأخیر نقض قانون است و همان طور که جناب تقی زاده گفتند باید بوزارت داخله نوشته شود که دفع این معدورات بنمایند .

آقای سید حسین - این هیجان ملت چند روز

است که هست و هر روز میباید در اینجا که ببینند چه خبری شده و تلگرافات هر روز از ولایات آمده و میباید و هیچ جوابی از آنها داده نشده است خود این ندادن جواب اسباب اضطراب و تشویش و هیجان آنها خواهد شد و این تلگرافانی که از ولایات برای و کلایا بعنوان مجلس میباید برای این است که تمام و کلا بدانند و مسیوق بدان مطالب شوند و باید تمام آن تلگرافات در مجلس قرائت شود استندما میکنم که اجازه فرمایند آن تلگرافات قرائت بشود تا اینکه و کلا ملت بدانند

و یک تلگرافی امروز از آذربایجان آمده است ما دارم که مخصوصاً آن تلگراف را قرائت کنند و باید دانست که چرا تلگراف از آن طرف میاید ولی از این طرف توقیف می شود و مغایره نمی کنند برای این است که آن طرف تلگرافی را میجوید به ظاهر می نمایند پس باید از برای این طرف هم مجلس اقدامی کند که رفع معذور شود.

رئیس - تلگرافی که از ولایات و ایالات رسیده یکی دو تا نیست بلکه سیصد چهارصد تلگراف است و هنوز هم منتفی نشده که در مجلس قرائت شود و مراد از تلگراف آذربایجان هم کدام تلگراف است.

آقا سید حسین - تلگراف اخیریکه از آذربایجان رسیده عرض کردم.

آقا سید حسن تقی زاده - از خارج نادر روز قبل میشنیدیم که تلگراف توقیف نمیشود لکن معطل می نمایند ولی از فرار تحقیقات کامله که بعمل آمده معلوم میشود که توقیف می نمایند حتی اینکه سانسور هم می نمایند یعنی هر یک از کلمات که مطابق میلشان نیست قلم برده و تغییر میدهند و در باب قرائت تلگرافات هم همه آنها فلا صلاح نیست قرائت شود و بلاوجه وقت نیست هر کدام مناسب است خوب است در کمیسیون رئیسه تصویب شود و در مجلس قرائت شود و گویا این ترتیب عیب ندارد.

آقا شیخ محمدعلی - ما هر چه حالا گفتگو کنیم بی حاصل است و باید کار کرد و نتیجه گرفت به تئیه بنده خوب است بوزارت داخله اظهار شود که علت توقیف تلگرافات مردم چیست و البته باید این ترتیب بوزارت داخله اخطار شود.

اسدالله همیرزا - در مملکت هر وقت انقلابی پیدا شود یا در اداره ترتیب خلافتی رفتار شود باید از وزیر مسئول تحقیق شود و پس از تحقیق باید اصلاحش هم از خود آن وزیر خواسته شود والا مذاکرات زیاد فایده ندارد.

رئیس - این مذاکره برای این است که همه و کلا بدانند که همه روزه نقض قوانین اساسی را می نمایند والا خود من میدانم که بوزارت داخله باید رجوع شود و اینکه در مجلس اظهار شد برای این بود که همه و کلا بدانند که همه روزه نقض قانون اساسی میشود و بدانند که انتظام مملکت را یعنی قطع الطریق سیره اند و این هم تلگرافی است که آقا سید حسین می گفتند از آذربایجان رسیده قرائت می شود.

(قرائت شد از فرادیل)

(از تبریز ۱۸ جمادی الاولی - ۲۶۶)

وضع شهر حالتی پیدا کرده که از تحریرو تقریر عاجزیم از طرفی جوانان ملت داوطلبانه سوار و پیاده برای وفایه مقصود مقدس و حراست دارالشورای جان بکف گرفته در حرکتند و از طرف دیگر کمیسیون اهانه تشکیل و اهالی با کمال بشاشت بدادن اهانه بر یکدیگر سبقت میجویند علم الله و شهد زن های غیوره آذربایجان امروز شرف ملیت را از تمام عالمیان ربوده و اهالا گردن بند و گوشواره دست بند است که بصندوق اهانه با هزار نیاز تقدیم میکنند و تمام اهالی بجان و مال در حفظه مقصود مقدس حاضرند و البته آن حضرات هم از وقایع طهران مارا محروم نفرمایند.

(انجمن اتحادیه تبریز)

آقا سید حسین - همان طور که و کلا ملت در حفظ حقوق ملت مجاهدت دارند همانطور هم عموم ملت در همراهی و کلا و حفظ این اساس با جان و مال حاضرند پس با این ترتیب ما نمیتوانیم به بینیم یا بشنومیم که خلاف قانونی شده است و این همه تعطیل عمومی تمام مملکت بواسطه نقض یک اصل از قانون بوده است و حالا همان طور که گفته شد همه روزه با نقض قانون دیگر معلوم است در این حال و کلا و ملت یک وظیفه دارند ولی منتظرند که جواب لایحه که از طرف مجلس حضور مبارک اعلیحضرت همیونی عرض شده از طرف اعلیحضرت برسد و البته پس از رسیدن جواب و کلا و ملت وظیفه خود عمل خواهند کرد.

وکیل التجار - در واقع این جوامردی که اهالی آذربایجان و سایر مردم کرده اند برای اینست که چون اساس زندگی صحت و امنیت است و اگر روز در زحمت هستند شب در راحت باشند و در صورتیکه امنیت در اینجا نباشد ناچار به مهاجرت می نمایند در سابق اگر کسی امنیت نداشت خود را بجائی متصل میکرد ولی از دو سال قبل اساسی گذاشته شده که عموم مردم آسوده و راحت باشند حال چند روز است که آن اساس رو بتزلزل واضطراب است و مردم امنیت ندارند لابد مردم هم مجبورند که این اساس را محکم بگیرند و در استعصام آن همه قسم جاناً و مالاً بکوشند.

آقا شیخ محمدعلی - بدیهی است فاصل بین سلطنت و ملت همان قانون اساسی است ولی در این موقع مجلس لایحه بحضور اعلیحضرت همیونی عرض کرده و منتظر جواب است و گمان هم نمیکند که وزرا باین زودی درصدد تحصیل جواب برآیند پس به تئیه بنده خوب است هیئتی از طرف مجلس که مؤتمن مجلس است مثل آقای حاجی امام جمعه و غیره انتخاب شده و حضور اعلیحضرت همیونی مشرف شده و گفتگو کنند که آیا صدور جواب این لایحه چند روز مدت لازم دارد و تکلیف را معلوم نمایند اگر بغواهی نتیجه بگیرید باید زود تر تحصیل جواب نمائید.

مخیرالملک - از مذاکرات مجلس چنین معلوم میشود که هنوز مجلس وزرا را مسئول میدانند و بنده نمیدانم معنی مسئولیت امروز چیست آرزوی که آن سه نفر را گرفتند در صورتی بود که وزرا برای معرفی در مجلس آمده بودند همان مطلب مسئولیت را از عهده آنها برداشته و از آرزوی تا حال اینها یک واسطه غیر رسمی بین مجلس و دولت هستند اگر در حقیقت مجلس آنها را مثل بیست روز پیش از این مسئول میدانند باید آنها اخطار کنند که آنها هم تکلیف خود را بدانند مثلاً اینکه می گویند انتظام شهر را بیک نفر قطع الطریق می سیارند در این صورت وزرا چگونه می توانند مسئول باشند.

آقا شیخ حسین - بنده دو عرض دارم یکی آنکه گفته شد در سابق هر کس خودش را بیک جانی تکیه میداد و حوائج خود را صورت میداد بنده میگویم حالا خود ملت در گرفتن حوائج خود نهایت اتفاق و اتفاق و قدرت را دارند و یکی دیگر اینکه عرض مینمایم رسدایم را بصوم موکلین خود میرسانم که حفظ حقوق ملت خواهند در نهایت سلم و صلح

و باید این ملت در کمال سکونت و آرامی حرکت نمایند و همانطور که تا کنون نجات خود را بنام عالم مدال داشتند حال ما باید همان رویه بسندیده را از دست ندهیم و تا از آنجا نرسیم باید اشاره شود اشاره نشده حرکتی ننمایند.

وکیل الرعایا - آن تلگرافی را که از آذربایجان کرده اند البته آنها بهتر و بیشتر می بقوی خودشان برده اند و آن طلاآت را که امروز برای حفظ حقوق خودشان بصرف مبرسانند همان طلاآت می بود که در سابق بظلم وجود از آنها می گرفتند و آنها فهمیده اند که باید چه بکنند و باید وازیم که از این اقدامات بعداً اخلاف ما آنچه را که ذخیره کرده اند بتوانند حفظ و نگاهداری کنند اما در باب مسئولیت وزرا ما آنها را مسئول دانسته و میدانیم هیچ مانعی هم از برای مسئولیت آنها نیست و هرگاه از آنها کاری ساخته نیست بیایند در مجلس اظهار کنند و انواع را بگویند تا اینکه و کلا و ملت تکلیف خودشان را بدانند.

رئیس - مقصود تلگراف آذربایجان بود خواننده مشهور کس اظهار تشکری کرد اما در خصوص مسئولیت وزرا معلوم است که آنها مسئول بوده هستند و در باب تلگراف خانه بوزارت داخله نوشته شده است که رفع این معذور را بنمایند.

مجلس ختم شد

مذاکرات شنبه ۲۰ جمادی الاولی

دارالشورای ملی

مجلس یکساعت و ربع قبل از غروب منعقد شد جناب آقای حاج سید محمد امام دام افضاله که بتاریکی از جنف اشرف تشریف آورده بودند بمجلس مقدس ورود فرمودند.

در این موقع جناب آقای آقا سید عبدالله چهچهد دامت برکاته نطق بلیغ مفصلی فرمودند که اشعار داشت بر مراتب علمیه و شئونات آقای مظم آله و اظهار امتنان از ملت که در ورود آقا نهایت توقیر و احترام را مرعی داشتند و حسن اقبال عموم ملت در حفظ مراتب و توقیر و احترامات علماء اعلام و حجج اسلام کبرائه امثالهم و اظهار تشکر از مساعی جمیده حجج اسلام عقبات عالیات دام الظلاله و ترقیب و تشویق مردم بر حفظ مراتب حجج اسلام و علماء اعلام بیش از پیش و امر مسلمین بنگاهداری احترام جناب آقای حاجی سید محمد زید افضاله.

جناب رئیس نیز نطقی نمودند که مبنی بود بر اظهار تشکر و امتنان و بر اینکه عموم و کلا محترم از ورود جناب آقا کمال بشاشت را دارند و از چند روز قبل که موده ورود جناب آقا داده شده بود منتظر بودند و بجهت الله امروز بمقصد خود نایل گشتند و اینکه تمام ایدم مجلس به همراهی های حضرات حجج الاسلام مصلحهم است.

لایحه جناب آقای حاج سید محمد مرفوع داشته بودند قرائت شد از فرادیل

خدمت ذی شرافت و کلاه عظام و اهانه ملت و اعضاء مجلس مقدس ادام الله تاییداتهم در کمال احترام جسارت میکنم داعی بر حسب اوامر حجج اسلامه با کمال شوق و نهایت اشتیاق به تشریف مجلس مقدس شورای ملی شهباده ارکانه از عقبات عالیات عرش درجات حرکت نموده و الحمد لله امروز باین آرزوی خود نایل شده ام و الا عرض تشکر از اقدامات